

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง สถานะของที่ดินพุทธมณฑล

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พศ ๐๐๐๑/๑๒๔๐๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติซึ่งมีการกิจการหน้าที่ในการส่งเสริม ดูแล รักษา จัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยในส่วนของความเป็นมาของพุทธมณฑล เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ นั้น มีที่มาจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งมีมติโดยสรุปว่า “ให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดทำโครงการสมโภชปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ เสนอ ส่วนการจะตั้งผู้ใดเป็นกรรมการและมีหน้าที่ดำเนินการอย่างใดนั้น ให้ติดต่อทำความตกลงกับท่านรองนายกรัฐมนตรี (จอมพล พิน ชุนหะวัน)” ในขณะนั้นจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งได้จัดทำโครงการเฉลิมฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษขึ้นให้เป็นงานใหญ่ และให้สร้างพุทธมณฑลขึ้นเป็นพุทธานุสรณีสถานแห่งการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ เพื่อเป็นสถานที่อำนวยความสะดวกแก่พุทธบริษัทตามแนวทางพุทธบัญญัติ กล่าวคือ คณะสงฆ์และรัฐบาลจะได้ใช้เป็นศูนย์กลางการบริหารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติไทย พระภิกษุสามเณรจะได้ใช้เป็นที่พักเรียนพระธรรมวินัยและปฏิบัติศาสนกิจสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา พุทธบริษัทฝ่ายคฤหัสถ์จะได้ใช้เป็นที่พักเรียนหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา และใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรม หาความสว่าง สะอาด และสงบทั้งกายและใจ ตลอดจนจะได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอีกด้วย สำหรับการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างพุทธมณฑล เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ นั้น ที่ดินแปลงใหญ่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงรับซื้อไว้แล้วทรงพระราชอุทิศถวายเพื่อเป็นพุทธบูชา ส่วนที่เหลือได้จากการซื้อที่ดินของเอกชนงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อมีที่มาจากทั้งงบประมาณแผ่นดินและเงินบริจาคของประชาชน ต่อมาพลโท ประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประธานกรรมการจัดสร้างพุทธมณฑลในขณะนั้น ได้เสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณาว่าที่ดินพุทธมณฑลที่ดำเนินการจัดซื้อเพื่อสร้างพุทธมณฑลให้เป็นพิพิธภัณฑสถาน โดยไม่ประสงค์จะให้เป็นวัดเงินที่จ่ายเป็นค่าซื้อที่ดินเป็นเงินงบประมาณบ้าง เงินเรียไรบ้าง ถ้าเป็นวัดซื้อในโฉนดที่ดินควรเป็นชื่อกรรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ถ้าเป็นเงินงบประมาณควรเป็นชื่อกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จึงไม่ทราบที่รัฐบาลมีความประสงค์ที่จะให้ใช้ชื่อกรมหรือกระทรวงใด ในสองกรมที่กล่าวนี้หรือกรมในกระทรวงอื่น ลงชื่อเป็นเจ้าของโฉนดที่ดินสร้างพุทธมณฑล เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๒ ให้ใส่ชื่อกรมการศาสนาลงในโฉนดที่ดินพุทธมณฑล

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๘/๒๑๙ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จากนั้นกรมการศาสนาจึงได้มีชื่อในโฉนดที่ดินพุทธมณฑลเรื่อยมา เมื่อมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้วพุทธมณฑลจึงได้มาอยู่ในความดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕

ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดว่า ที่ราชพัสดุ ได้แก่ ทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด กรณีจึงมีประเด็นปัญหาว่า ที่ดินพุทธมณฑล เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ นั้น มีฐานะเป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาจากประวัติความเป็นมาของพุทธมณฑลแล้วเห็นว่า การที่คณะรัฐมนตรีในอดีตได้มีมติให้กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ลงชื่อเป็นเจ้าของที่ดินในโฉนดที่ดินพุทธมณฑล ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า พุทธมณฑลนั้นเป็นสมบัติของพระศาสนาที่ไม่ใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง จึงเป็นศาสนสมบัติกลาง ตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ถือเป็น ที่ราชพัสดุตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในการดูแลรักษาพุทธมณฑลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ที่ดินพุทธมณฑล เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ เป็นที่ดินประเภทใด ระหว่างที่ราชพัสดุ ศาสนสมบัติกลาง หรือเป็นที่ดินประเภทอื่นใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) และผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามเอกสารและหลักฐานดังนี้

๑. การดำเนินการสร้างพุทธมณฑลนั้นได้ริเริ่มขึ้นเมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๙๕ ให้จัดทำโครงการสมโภชปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๔๙๗ เห็นชอบให้ดำเนินการสร้างพุทธมณฑลขึ้นเป็นพุทธานุสรณีสถานแห่งการเฉลิมฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่งเมื่อกระทรวงการคลังได้จ่ายเงินเพื่อจัดซื้อที่ดินสร้างพุทธมณฑลจำนวนหนึ่งแล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๒ ให้ใส่ชื่อกรมการศาสนาเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดิน รวมทั้งคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเกี่ยวกับการจัดสร้างพุทธมณฑลตลอดระยะเวลาที่มีการดำเนินการจัดสร้างพุทธมณฑล เพื่อให้ภารกิจเกี่ยวกับการจัดสร้างพุทธมณฑลสำเร็จลุล่วง เช่น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๔๙๘ ให้ใช้ชื่อสถานที่ที่จัดสร้างขึ้นนี้ว่า “พุทธมณฑล” คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๑ อนุมัติโครงการดำเนินงานสร้างพุทธมณฑล เพื่อให้พุทธมณฑลที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องหมายและเครื่องแสดงผลแห่งความร่วมมือร่วมใจของประชาชน รวมถึงให้พุทธมณฑลเป็นสถานที่ที่ประชาชน ส่วนราชการต่าง ๆ และคณะสงฆ์ ได้ใช้ในกิจกรรมสังคม กิจกรรมคณะสงฆ์ กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมของทางราชการ และศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาของชาติ ตลอดจนเป็นพุทธบูชาและอนุสรณ์ ๒๕ พุทธศตวรรษ และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ฝ่ายฆราวาส ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้ทำหน้าที่จัดสร้างพุทธมณฑล เช่น กำหนดนโยบาย การวางผังพุทธมณฑล และแบ่งสรรภาระหน้าที่ให้ส่วนราชการต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจ ตลอดจนหน่วยงานเอกชน เข้าดำเนินการในส่วนต่าง ๆ โดยพุทธมณฑลได้เปิดให้ประชาชนเข้านมัสการและชมสถานที่ ในพุทธมณฑลเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๕ และภายหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๐๕ มีการเร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างพุทธมณฑลและสิ่งก่อสร้างที่สำคัญอื่น ๆ ตลอดจนสาธารณูปโภค เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวาย

เป็นพระราชกุศลในมหามงคลกาลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐

๒. ที่ดินพุทธมณฑลประกอบด้วยที่ดินจำนวน ๙๕ แปลง มีที่มาจาก (๑) ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เนื้อที่ประมาณ ๑๓๕ ไร่ ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ “แบ่งขาย” ให้แก่กรมการศาสนา (๒) ที่ดินที่ได้จากการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี และตำบลบางกระทิก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้รัฐบาลนำไปดำเนินการจัดสร้างพุทธมณฑล (๓) ที่ดินที่จัดซื้อจากการรวบรวมเงินงบประมาณ เงินบริจาคของประชาชนและข้าราชการ รายได้จากการจำหน่ายพระเครื่อง พระพุทธรูป แสตมป์ ปฎิทิน และเสมาที่ระลึก โดยเป็นการร่วมแรงร่วมใจในการจัดสร้างพุทธมณฑลตามนโยบายของรัฐบาล และ (๔) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยมีคลองจำนวน ๑ คลอง ชื่อ “คลองนา” เชื่อมพื้นที่ภายในและภายนอกพุทธมณฑลโดยประตูน้ำ เพื่อรับน้ำจากแม่น้ำท่าจีน อยู่บริเวณทิศตะวันตกของพุทธมณฑล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหาเรื่องนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ที่ดินพุทธมณฑลมีสถานะเช่นใด และมีความเห็นว่า โดยที่พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะจัดสร้างพุทธมณฑลและใช้บังคับต่อเนื่องเรื่อยมา ได้กำหนดความหมายของที่ราชพัสดุไว้ในมาตรา ๔^๑ ซึ่งหมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดินบางประเภท และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๖^๒ ว่า ที่ราชพัสดุ หมายถึงอสังหาริมทรัพย์หรือที่ดินกรณีใดบ้าง ซึ่งได้แก่ (๑) อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด (๒) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ และ (๓) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย และมาตรา ๗^๓

มาตรา ๔ ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

มาตรา ๖ ที่ราชพัสดุ ได้แก่

(๑) อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด

(๒) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ

(๓) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย

มาตรา ๗ อสังหาริมทรัพย์ดังต่อไปนี้ ไม่เป็นที่ราชพัสดุ

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน แต่ไม่รวมถึงที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย

(มีต่อหน้าถัดไป)

ได้กำหนดยกเว้นให้อสังหาริมทรัพย์บางกรณีไม่เป็นที่ราชพัสดุ ประกอบกับที่มาของที่ดินพุทธมณฑล ทั้ง ๙๕ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่ ซึ่งปรากฏจากเอกสารและหลักฐานว่าประกอบด้วย (๑) ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เนื้อที่ประมาณ ๑๓๕ ไร่ ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ “แบ่งขาย” ให้แก่กรมการศาสนา ซึ่งเป็นส่วนราชการ (๒) ที่ดินที่ได้จากการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี และตำบลบางกระพิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้รัฐบาลนำไปดำเนินการจัดสร้างพุทธมณฑล (๓) ที่ดินที่จัดซื้อจากการรวบรวมเงินงบประมาณ เงินบริจาคของประชาชนและข้าราชการ รายได้จากการจำหน่ายพระเครื่อง พระพุทธรูป แสตมป์ ปฏิทิน และเสมาที่ระลึก โดยเป็นการร่วมแรงร่วมใจในการจัดสร้างพุทธมณฑลตามนโยบายของรัฐบาล และ (๔) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยมีคลองจำนวน ๑ คลอง ชื่อ “คลองนา” (สาธารณประโยชน์) เชื่อมพื้นที่ภายในและภายนอกพุทธมณฑล โดยประตูน้ำ เพื่อรับน้ำจากแม่น้ำท่าจีน กรณีจึงเห็นได้ว่าพุทธมณฑลเป็นที่ดินที่ใช้ในกิจการของรัฐ ด้านพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม การใช้พื้นที่มีความหลากหลาย ทั้งคณะสงฆ์ รัฐบาล พุทธบริษัท ประชาชน และนักท่องเที่ยว มิได้จำกัดเฉพาะกิจการของคณะสงฆ์หรือพระศาสนาเท่านั้น และการดำเนินการสร้างพุทธมณฑลในอดีตได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีมาโดยตลอด ตั้งแต่การกำหนดชื่อว่า “พุทธมณฑล” การกำหนดท้องที่และจำนวนเนื้อที่ที่จะดำเนินการก่อสร้าง การกำหนดสิ่งก่อสร้างที่สำคัญในพุทธมณฑล การออกแบบอาคารและสถานที่ และได้แบ่งสรรภาระหน้าที่ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานต่าง ๆ และเอกชน เข้าดำเนินการในส่วนต่าง ๆ โดยใช้การบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นหลายชุดเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสร้างพุทธมณฑล แม้การใช้ประโยชน์พุทธมณฑลจะมีลักษณะเปิดกว้างไว้สำหรับเพื่อบริการประชาชนทั่วไปก็ตาม แต่พุทธมณฑลก็มิได้จัดสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของพลเมืองโดยตรง แต่จัดสร้างขึ้นและใช้ประโยชน์เพื่อกิจการของรัฐด้านพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ที่ดินพุทธมณฑลจึงมิใช่ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เว้นแต่บริเวณคลองนา (สาธารณประโยชน์) และไม่เข้าลักษณะเป็นศาสนสมบัติกลางตามมาตรา ๔๐^๔ (๑)

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓)

(๒) อสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน

(๓) อสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) อสังหาริมทรัพย์ขององค์การมหาชน ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินขององค์การมหาชนนั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๕) อสังหาริมทรัพย์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินของสถานศึกษานั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๖) อสังหาริมทรัพย์ของหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐนั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

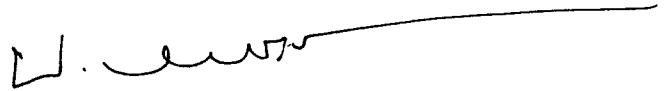
(๗) อสังหาริมทรัพย์ที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติยกเว้นไว้ไม่ให้ถือเป็นที่ราชพัสดุ

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

(๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง

(มีต่อหน้าถัดไป)

แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่รัฐจัดสร้างขึ้น
 ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่
 ๓๓/๒๕๑๒^๕ ว่า ศาสนสมบัติกลางเป็นทรัพย์สินของ “พระศาสนา” ซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง และมีใช้
 สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา ๑๓๐๔^๖ ดังนั้น ที่ดิน
 พุทธมณฑลจึงเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามมาตรา ๑๓๐๔ (๓)
 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นที่ราชพัสดุตามมาตรา ๔^๗ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ
 พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นที่ราชพัสดุตามมาตรา ๖^๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒
 เว้นแต่บริเวณคลองนา (สาธารณประโยชน์) ที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
 เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 มีนาคม ๒๕๖๓

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๔)

(๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนา
 แห่งชาติ เพื่อการนี้ให้ถือว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

“บันทึก เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนที่ดินศาสนสมบัติกลาง ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สร.
 ๐๘๐๒/๘๓๙ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้
 เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน
 โดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน

(๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ขายดิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร
 สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น